

Foto: Jocelyne Pruvot

Foromtale. Louisiana & Picasso er en lang historie. Museet har vist adskillige udstillinger af den spanske verdenskunstner gennem årene, og Picasso er i samlingen med en række værker, som Louisianas publikum vender tilbage til igen og igen. Museets 60 år, 2018, fejres blandt andet med en stor udstilling af Picassos keramik, den første i Norden.

2018: Picasso Keramik

Af Helle Crenzien

I sommeren 1946 er Picasso i Golfe-Juan i Sydfrankrig sammen med sin ven, trykkeren Louis Fort. Sammen besøger de en keramikudstilling i Vallauris, og det bliver et vendepunkt for kunstneren, der livet igennem har søgt nye udfordringer i alle slags materialer.

Picasso var født og opvokset i Malaga og følte sig stærkt forbundet med mediterrane traditioner og myter. Den antikke verdens mytologi og billedkunst er et vitalt omdrejningspunkt i hans værk; det er, som sandet, havet og solen flyder af hans pensel som en hyldest til livet. Også i keramikken afspejler middelhavskulturen sig i tallerkener med havdyr som fisk, søpindsvin, ål og blæksprutter eller ritualer som tyrefægtning. Mytologiske figurer som faunen – ofte spillende på den karakteristiske dobbeltfløjte – kentaurer, Minotaurus og nymfer er malet, ridset eller modelleret på kander, vaser og fade. De meget store vaser, som vises i udstillingen, er alle bemalet med musikere og forførende danserinder og vækker mindelser om amforaer – den antikke, græske terracotta-vase. På tilsvarende vis har de små kogekar (*pignates*) fra 1950'erne hentet deres form direkte fra ældgammel tradition, som den har udviklet sig i egnen omkring Vallauris.

I Vallauris er han især interesseret i *Madoura*-værkstedets arbejde, og han bliver introduceret til ejerne af stedet, Suzanne og Georges Ramié. Suzanne Ramié er en af nøglefigu-

terne i udviklingen af keramikfaget i Vallauris. Parret inviterer Picasso til en workshop i 1947, og han laver straks tre små figurer, som han efterlader i atelieret. Året efter vender Picasso tilbage og ser med tilfredshed på sine brændte keramikfigurer. Han får fast plads i værkstedet fra 1948 og forsøger at her at realisere sine idéer om keramisk design, samtidig med at han studerer keramiske materialer, oxideringer og glasurer. Suzanne Ramié lærer ham teknikker og giver ham også nogle af sine egne design, som er baseret på traditionelle former. Hendes studier på *Musée de Céramique* i Sèvres har udstyret hende med en solid viden om de store keramiktraditioner, og hun ønsker at genoplive nogle af de ældste former, hun har studeret, specielt dem fra Cypern.

Vallauris har været center for keramikproduktion siden romertiden, og 'dalen af guld', som navnet betyder, er kendt for dens rødlige ler, der op til begyndelsen af det 20. århundrede eksporteredes og udskibedes fra den nærliggende havneby Golfe-Juan. Få af de små værksteder producerede stadig traditionelle kogekar, men de fleste var forsvundet i begyndelsen af århundredet, hvor metal og senere plastik erstattede keramik. Da Ramié-parret i slutningen af 30'erne overtog de ældre værksteder og etablerede *Madoura*, håbede de ikke bare at få den keramiske industri genetableret, men også at kunne fremstille mere designet keramik, hvorfor de fik importeret finere ler fra andre områder. Mange andre franske kunstnere, som Chagall, Leger, Dufy, Derain og Matisse, var op gennem 50'erne tilknyttet *Madoura*-værkstedet og opholdt sig i Vallauris i kortere eller længere perioder.

Over 400 keramiske arbejder på en måned

Picassos ankomst kunne ikke have været timet bedre. Til gengæld for sit forbrug af materialer og værkstedets faciliteter indvilliger Picasso i, at Ramié må producere replika af hans design i begrænsede oplag. Kopier af Picassos prototyper blev således solgt som *Éditions Picasso*. Nogle af oplagene var skabt på basis af gips-matricer, udformet af Picasso selv og solgt som *empreintes originales*. Herudover lavede Picasso mange unikke stykker keramik, som aldrig var tænkt til replika-produktion, og det er disse unikke arbejder, Louisiana viser i forårets udstilling.

Picasso var så entusiastisk med keramikken, at han i 1949 erhverver villaen *La Galloise* i Vallauris. Han forærer byen bronzeskulpturen *Manden med fåret* (1943), som i dag står på Place de l'Église – Kirkepladsen. Den hører til de sjældne skulpturer, Picasso skabte til en offentlig plads. Han tilbragte flere måneder i Vallauris hvert år. Han kunne spadsere til værkstedet, hvor han arbejdede med flere forskellige objekter på samme tid, og i hans sædvanlige koncentrerede og *speedy* tempo nåede han på blot 32 dage at producere 450 forskellige stykker keramik. Han følte sig tydeligvis udfordret af de keramiske teknikker, specielt det uforudsigelige i brændingen, som gjorde farverne vanskelige at styre.

Stor vase med dansere og musikanter, 1950
Saint-Denis – musée d'art et d'histoire
© Succession Picasso / VISDA 2017

Vase med danserinder Bakkana, 24.7.1950
Privateje
Foto: Maurice Aeschmann
© Succession Picasso / VISDA 2017

Kvindehoved med hårnæt, 30.4.1948
Musée national Picasso-Paris
MP3685
Foto: RMN-Grand Palais (Musée national Picasso-Paris / Béatrice Hatala)
© Succession Picasso / VISDA 2017

Det er mærkeligt, i Paris tegner jeg aldrig fauner, kentaurer eller mytologiske helte som dem her; man skulle tro, de kun levede her ...

Picasso, ca. 1953

Vase med to hanke, dekoreret med hoved af faun og ugle, 14.2.1961
Musée national Picasso-Paris
MP3747
Foto: RMN-Grand Palais (Musée national Picasso-Paris / Gérard Blot)
© Succession Picasso / VISDA 2017

Pablo Picasso i Vallauris, September 1952.
Foto: Robert Doisneau/
Gamma-Rapho/Getty Images

Pablo Picassos værk *Krig fra Fredskapellet i Vallauris* fra 1952
Foto: RMN-Grand Palais / Patrick Gérin

Picasso flytter til Sydfrankrig med Françoise Gilot, som han har børnene Paloma og Claude med, men ægteskabet knirker, og skæbnen vil, at Picasso i 1952 møder en ung kvinde, Jacqueline Roque Hutin, i Madoura-værkstedet. Hun var flyttet til Côte d'Azur med sin datter, Cathy, og boede i et feriehus i nærheden af Vallauris. Hun elskede at komme i Madoura og blev nær veninde af Ramie-parrets svigerdatter, Huguette, der arbejdede som sælger for værkstedet. Huguette er gravid, og Jacqueline overtager hendes arbejde, mens hun er på barsel. Huguette overtaler Suzanne Ramie til at antage Jacqueline, der er charmerende og taler spansk såvel som fransk. Mellem Picasso og Jacqueline udvikler der sig snart et tæt forhold, og Françoise Gilot rejser tilbage til Paris.

Kapellet i Vallauris og iagttagelse af dyr

I 1952 får Picasso en særlig betroet opgave af borgmesteren i Vallauris. Han skal udsmykke byens kapel, og den dag i dag kan man opleve de ekspressive og monumentale værker *Krig* og *Fred* i store flader med stærke farver. Udsmykningen er malet på stedet, og Picasso donerer værket til den franske stat, som i 1956 udnævner kapellet til nationalt museum.

I kapellet har motiverne af dyr en væsentlig betydning. Dyr har altid interesseret Picasso, og han har en særlig evne til at gengive karakteristiske træk ved dem. Især duen bliver et dyr, man forbinder med Picasso; hans far var tegnelærer og lod ham iagttage duer, og han har derfor siden barnsben tegnet meget præcise og detaljerede gengivelser af duer. I 1949 besøger den franske forfatter Louis Aragon Picassos atelier og

udvælger et litografi af en due, som bliver brugt til plakaten til den første verdensfredskongres i Paris. Billedet bliver kendt som *Fredsduen*, med forbindelse til Det Gamle Testamente, hvor den due, Noah sendte ud for at se, om vandet var faldet, kom tilbage med en olivengren i munden. Der var land og dermed fred forude.

Også ugler optræder i flere sammenhænge hos Picasso – både i keramik og maleri. Uglen er et natdyr og symbol på sønnen, men den er også et symbol på visdom, siden antikken forbundet med Athene, visdommens gudinde. Da fotografen Michel Sime arbejdede i Antibes i 1946 og fotograferede Picasso i hans atelier på Chateau Grimaldi, forærede han Picasso en ugle, som kunstneren gjorde tam og holdt som sit kæledyr. Også geden er et vigtigt dyr for Picasso: Ikke alene havde han sin elskede, tamme ged Esmeralda i huset *La Californie* i Cannes, han malede også flere gange geder, og de optræder som motiv i keramikken. Geden er symbol på virilitet, lyst og potentens, i antikken forbundet med Dionysos, hvis vogn blev trukket af en ged.

Tyren fremmaner den klassiske myte om Zeus, der forvandler sig til en tyr for at bortføre Europa. Men den er også et symbol på Spanien og traditionen for tyrefægtning, der hylder dyret som indbegrebet af maskulinitet. Picasso var passioneret tilskuer ved tyrefægtninger i Vallauris. Han har gengivet tyren såvel i tegninger, skulpturer og maleri som i keramik; her bliver det tydeligt, hvor fantastisk en iagttager Picasso var. Han kunne fange og fastholde en stemning, en bestemt bevægelse, dyrets anatomi – af og til gengivet blot med en enkelt streg.

Familien Picasso foran huset *La Californie* i Cannes: Pablo, Jacqueline, Jacquelines datter Catherine, børnene Paloma og Claude, geden Esmeralda og gravhunden Lump, 1957.
Foto: David Douglas Duncan
© Harry Ransom Center, The University of Texas at Austin

Tyrehoved, 27.3. og 7.4.1957
Fundación Almine y Bernard Ruiz-Picasso para el Arte
Foto: FAB / Marc Damage
© Succession Picasso / VISDA 2017

Due, 14.10.1953
Musée d'art moderne Céret
© Succession Picasso / VISDA 2017

Picasso arbejder på keramiske tallerkener, 1953
Foto: Yves Manciet

Rytter, udateret (1950-51)
Privateje
Foto: Maurice Aeschmann
© Succession Picasso / VISDA
2017

Keramik i køkkenet

Jacqueline flytter med Picasso tilbage til Paris vinteren 1954-55. Ved deres tilbagekomst til Vallauris det følgende forår erhverver de villaen *La Californie* i Cannes. Deres liv bliver nu helt centreret omkring Sydfrankrig, hvor Picasso i 1959 også erhverver slottet *Château de Vauvenargues* nær Aix-en-Provence. Igennem næsten 20 år er Jacqueline nu hans nærmeste ven, hans muse og model. De gifter sig i 1961, hvor de flytter til deres sidste hjem og atelier, Notre-Dame-de-Vie i Mougins, ikke langt fra værkstedet i Vallauris.

Mens Picasso stadig bor i *La Californie* har han atelier i flere af rummene, hvor han fremstiller maleri, skulptur og tryk – og i køkkenet arbejder han med keramik. Jean Ramié leverer keramik fra Madoura og kører det til Cannes; Picasso er ikke interesseret i selv at støbe eller dreje sine keramiske former, men tager ofte udgangspunkt i de brugsgenstande – tallerkener, fade, kander og vaser – der allerede er i produktion i værkstedet. Efter Picassos død holdt Jacqueline kontakten med en af medarbejderne i Madoura, Dominique Sassi, som gennem årene havde assisteret Picasso. Sassi var ansvarlig for at organisere tre udstillinger af keramik fra Jacquelines samling.

Picasso arbejdede med keramik fra han var 66 år og frem til han var 83. Nogle af hans sidste keramiske arbejder viser paralleller til hans sene malerier og tegninger. Det er denne sene fase, de karikerende og ofte brutale selvportrætter stammer fra, hvor konturerne står svagere og præcisionen viger for formen, der er helt i opløsning eller reduceret til tegn. I keramikken bliver hans portrætter til på klinker, fliser og tallerkener, ofte på hvid baggrund. Her er slet ikke den koncentration og energi i udtrykket, som ellers kendetegner Picassos ekspressive stil.

Picasso nåede at producere omkring 4.000 stykker keramik. Nogle i editioner, andre som bemalinger af tallerkener, kander og fade. Han dør i april 1973, ni år efter, at han er holdt op med at fremstille keramik. Det er med stor fornøjelse, at vi snart slår dørene op til Picassos keramiske verden, der både er en fryd for øjet og vidner om en skarp iagttagelse og stor kunstner.

Picasso Keramik

1. februar – 27. maj 2018

Helle Crenzien, f. 1959. Mag.art. i kunsthistorie fra Københavns Universitet, siden 1989 tilknyttet Louisiana som museumsinspektør. Har blandt andet skrevet bogen *Louisianas skulpturpark* og kurateret flere af museets udstillinger. Er i øjeblikket ved at lægge sidste hånd på forårets udstilling *Picasso: Keramik*.

Fisk, gaffel og citronskive, 1955
Privateje
Foto: FABA / Marc Domage
© Succession Picasso / VISDA
2017

Insekt, udateret (1951)
Privateje
Foto: Maurice Aeschmann
© Succession Picasso / VISDA 2017

Hvis de ting, jeg virkelig elsker: vandet, solen, kærligheden kunne købes for penge, ville jeg have været ruineret for længe siden.

Picasso, 1973